

Hermann Schuckmann Valentinus Olandus

Collegii Theologici Disputatio Decimaquinta De Ordine Politico Et Coniugio

Rostochii: Kilius, 1649

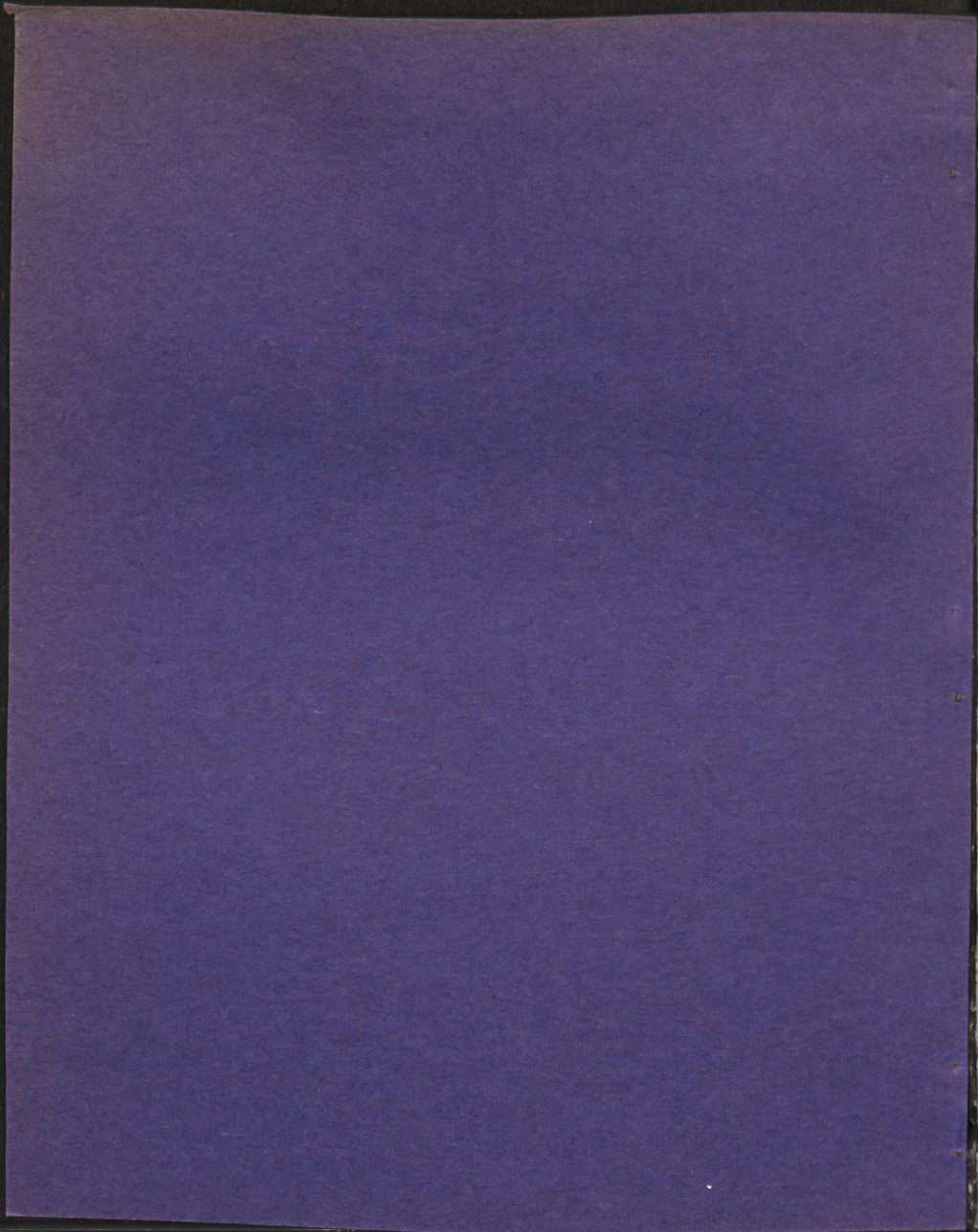
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn738370851>

Druck Freier Zugang

Ru. Med. 1649
Schückmann, Hermann
Vert. Clara, Valentin

IV

COLLEGII THEOLOGICI
DISPUTATIO DECIMAQUINTA

MAGISTRA DE TU.

ORDINE POLITI-
CO ET CONIUGIO.

Quam

ADJUVANTE GRATIA
SPIRITUS CHRISTI,

Cum suffragio Amplissimæ Faculta-
tis Theologicæ in incluta Universitate

Rostochiensis,

P R E S I D E

V I R O

Admodum Reverendo, Clarissimo atq; Excellentissimo,

DN. HERMANNO SCHUCK-

MANNŌ, SS. Theol. Doctore & Professore

Publico Celeberrimo, ejusdemquæ facultatis p. t.

Spectabili Decano, Præceptore & Promotore

suo omni honoris cultu prosequendo,

Publicè in Auditorio Majori die 26. Maij

Eruditorum examini submittit

VALENTINUS OLANDUS,

Stralesfund: Pom.

☉(o)☉

ROSTOCHII,

Typis NICOLAI KILII, Ac. Typ. Anno 1649.

COLLEGIUM THEOLOGICUM
DIPLOMATO THEOLOGICO

ORDINE PUBLI
CO ET CANONICO

AD JUREM QUANTUM
SPIRITUS CHRISTI

Commissio Amalantia
Theologiae in

MAJOREM
Theologiae in

ROSTOCK
THEOLOGICUM

SI Deus in terris, nobis ut Biblia dicunt:
Jure magistratum condidit esse DEUM.
Jura Magistratus, vis, ordo, ligamen, honestas
Sunt species summi suspicienda DEI.

Ita gratulari volui

Johannes Cothman, S.S. Theolog. D. &
P. ac Facult. Theol. Senior.

Infestat vel mille modis fraus, visq; Draconis
Terra, Magistratus conjugijq; statum.
Alma manus Domini savis conatibus obstat,
Et contra Satanam, permanet ordo DEI

Dn. Respondenti cum gratulatione apposuit

P R Æ S E S.

Ordo Magistratus verbo est stabilitus, ut esset,
Qui populis pacem per pia jura daret:
Nec minus ordo thoringi vñs nobis è πιάτου,
Hic Patri: hic Nati: hic flammula status adest:
Ipse suam Christus notat hâc sub imagine Sponsam,
Qui quondam liquidis cœcuba fecit aquis:
Rumpantur geminum qui per contraria temnunt:
Sunt Ducibus sua, sunt debitæ danda DEO.

Cum voto felicium in studijs processum,

Eximio Dn. Respondenti L. M. Q.

Augustus Varenus S.S. Theol.
Licentiarus & Hebr. Profefs.

Sancta Magistratus decet observantia civem,
Publica & ut prolis Res vigeat numero.
Quàm bene Respondens de se quog; sponder utrumq;
Sic patria ille sua civis honorus erit.

Precor id ipsum

M. Elias Sigismundus Reinharti.

En

EIN hoc præclaro Duce dum sacrata Jehovahæ
Bella geris, qua tu laude vehendus eris:
Scilicet hoc studij bellum pietatis amata
Dum geris, hoc studio præmia digna feres!
M. Franc. Reutzius.

ET dubitant homines, dubitare & quarere verum;
Imperij & thalami frangere jura solent
OLANDI constans animus, vestigia vulgè
Non pressit, fictus de meliore luto.
Nam pulchrè dubitat, veri tentamina solens
Suscipis, & validâ protegit arte fidem.
Rectoris populi cui est commissa potestas,
Conjugij legem comprobat esse bonam.
Qui doctas juvenis paginas defendit OLANDUS
A vulgo dispar, sed placet ille viris.

Amicorum & Juvenum Eximio
Dn. VAL. OLANDO gratul.

M. Michael Watsonius,

CUM nunc primitias de te ferat Alma Rosarum,
Quæ tandem decimis est potitura tuis?
Lipfia num Bregelum, Wirebergum numve Rosetum?
Inquis, Jova tenet hæc sibi, cuncta potens.
Pergas, primitijs aderit Deus usq; sequantur
Dum quintæ & decimæ, frater amande mihi.
Pergas, appropere quò tendis dante Jehova,
Doctrinæ capias digna brabeja tuæ.

Hæc amico percharo congratulatur

Jacobus Danneelius,
Anclam. Pom.

DISPUTATIO XV.
DE ORDINE POLITICO
ET CONJUGIO.

S. I.

RESP.

Propter Ecclesiam & pro bono ejusdem ad salutem generis humani, instituit & conservat Deus (quæ ipsius benignitas est) certos Ordines in mundo. Abs his si foret, fenestras illicò ad *ἀταξίαν* & per consequens *πυρολαθρίαν*, ubi vis reclusæ paterent. Volens quoque Dei est, ut vocati ad regnum Christi, non tantum communem hanc vocationem, fide, spe charitate, sanctimoniam, patientiam, pietatis, devotionis, aliisque bonorum operum exercitiis, in semetipsis ratione universalis Christianismi dignè exornent; sed & debitam obedientiam, in obsequiis his illisvè functionibus particularibus, ad quas singuli ex certâ providentiâ divinâ, *ὑπὸ τῆν κοινὴν κλήσιν*, speciatim vocantur (in mundo enim, & cum hominibus hinc vivitur) ipsi Deo probent. Hinc varij generis officia, juxtâ cum donis ad cujuslibet administrationem requisitis, quæ aliis majora, aliis minorâ Deus confert, eaq; omnia ad communem Ecclesiæ ædificationem spectantia, *1. Cor. 12.* illis; in bonum (quamlibet non rarò præter vel contrâ hominum agentium intentionem) ex Dei dispositione cooperantia.

§ 2. Capita autem institutarum divinitus *διακοινῶν*, quibus continentur inferiora quævis munia, præcipuè tria sunt, Hierarchia nimirum Ecclesiastica, (& quæ huic analogâ est & ad hanc referenda, Scholastica) Politica, Oeconomia. De illâ actum *Disp. præced.* Nunc agendum de duabus posterioribus. Et hinc statim ab initio discutienda se offert generalis controversia, super collatione Christianismi cum vitâ politicâ & domesticâ; ubi *Q. 1. an homini Christiano deserenda sint civilia officia, eiq; preferenda, v. g. vota, ad solitariam vitam adstringentia, cum primis paupertatis vel abdicatiōis rerum, & castitatis continentie* & N. Ratio 1. quia quilibet in vocatione, quâ vocatus est, in illâ manere debet *1. Cor. 7. 20.* 2. Ipse Deus ordinum inter homines, illisque servientium munus & donorum, pro ædificatione Ecclesiæ, auctor & conservator est, vultq; (ut dictum) per rectam in mundo conversationem sibi, cum Numini invisibili, obedientiam à fidelibus demonstrari. 3. Idem impro-

P

bat

bat & reijcit ἐθελοθρησκείας seu cultus omnes, quos sibi ipsi quis eligit: illis enim frustra Deus colitur, *Matth. 15.* Et hinc 4. *Vota*, etsi improbanda non sunt, quæ simplici animo, amore Dei & proximi, de rebus concessis, v. g. Jejunio, Eleemolynis, vel exercendâ singulari liberalitate in Ecclesiam & pauperes, atq; ita certis ex causis fiunt; facta tamen sub opinione meriti vel cultus ad Deum placandum, aut super his rebus, quæ in potestate nostrâ non sunt, & quibus dignitati honestarum Dei ordinationum detrahitur, pro illicitis habenda sunt.

§. 3. Ex his fluit resolutio Q. II. num in ejusmodi desertione rerum civilium & voluntariâ electione novi alicujus status citrà verbum & vocationem Dei ordinariam, constituenda sit peculiaris perfectio Christianorum? Neg. similiter ex adductis rationibus. Sed obijciunt 1. Distinctio inter Præceptum & consilium 1. *Cor. 7, 25.* R. *γνώμη*, quæ extrâ mandatum certo respectu fidelibus ab Apostolo datur, vero & universali Christianismo nihil perfectionis per se superaddit. 2. *Locy Matth. 19, 21.* R. non imponit hîc Christus absolutè cuiquam derelictionem bonorû terrestrium, sed evidenti quodam exemplo monstrat, quæ ratio sit veræ & communis perfectionis Christianorum, nempe non adhærescere bonis secularibus, sed animum habere omnia deserendi, ubicunq; Deo placuerit, propter Christum & sequelam ejus: Secus erat cum juvene illo, cujus imperfectionem Servator hoc ipso arguit & ostendit. Obij. 3. Scandala multa dari in conversatione civili & consortio humano. R. 1. *Scandalum* aliud per se tale est, aliud per accidens. *Illud* eorum est, quæ suâ naturâ hominem deteriorem facere vel ad peccandum inducere possunt, ut falsa doctrina & impia vita, ad quam pertinent omnia dicta & facta, simplicem mentem corrumpentia, & à sinceritate abducentia *Matth. 18, v. 6. seqq.* Item ea, quæ etsi sunt res per se adiaphoræ seu indifferentes, abusu tamen libertatis Christianæ, vel præposterâ ejusdem usurpatione, ex scientiâ inflante se contrâ charitatem ædificantem, infirmioribus in offendiculum cedunt, 1. *Cor. 8, v. 9. seqq.* Hoc (aliàs dictum scandalum acceptum) tale est, quod ex bene ab aliquo dictis factisq; non nisi improbæ mentes sibi sumunt: quomodò ipse Christus scandalum esse dicitur, 1. *Cor. 1, 23. Jes. 52, v. 14. c. 8, v. 14.* 2. Animus fide confirmatus (certus & constans) nec ex re malâ facilè, nedum indifferenti, multò minùs verò bonâ, scandalum capit, sed ab aliis id capi ipse dolet: pro exemplo est Paulus, 2. *Cor. 11, 29.* 3. Posito, quempiam mortalium externis scandalis non tentari, nemo tamen immunis est ab interno scandalizan-

te principio, carne propriâ, quæ proindè cum affectibus & concupiscentiis perpetuò crucifigenda, *Rom. 7. Matth. 18, 8, 9. Gal. 5, 24.* sivè secum ipse quis habitet, sivè cum aliis versetur.

S. 4. In Ordine Politico eminent MA GIS TRATUS (ἀρχοντες) Et hi dicuntur non tantum δῆκονοι *Jes Rom. 13, 4.* Sed דִּינֵי דִּינֵי Dij, judices, referentes summum Judicem in coelis, cujus vices illi in terris gerunt, ipsumq; divinum judicium adumbrare debent, *Exod. 22, 9, 28. Ps. 82. v. 12. 2 Chron. 19. v. 6.* Fundamentum est potestas divinitus concessa, à quâ & dominantur ἐξουσίᾳ *Luc. 22. v. 25.* item ἐξουσίαι ὑπερέχουσαι, potestates, eminentiâ, imperium, jurisdictionem super aliis sibi subiectis habentes. AUCTOR Deus est, *Rom. 13. v. 1.* conf. *Prov. 8. v. 15, 16.* ubi מְדַבֵּר per essentialem sapientiam (λόγος, filium Dei) regnare dicuntur reges &c. Non excluso Spiritu S. cujus eadem potestas est. Ordinantur autem magistratus à Deo, communiter per homines (olim etiam nonnulli immediatè vocabantur & excitabantur, ut Judices Israelitarum, heroicis virtutibus instructi) ordinariè quidem mediante vel electione vel successione, extraordinariè verò mutatione & translatione regnorum, imperiorum, ditionum. De Bonis, quandò legitimè ad dignitatem hanc evehuntur, ordinari eos à Deo, dubium non est, Sed Q. hic I. *de infidelibus.* R. Et hos à Deo constitui, patet 1. ex universali propositione Pauli, *Rom. 13.* non modò non excludente sed spectante, potissimum magistratus Ethnicos, à fide alienos, conf. *1. Tim. 2. v. 2. seqq. 1. Pet. 2. 2.* ab exemplis, quomodò Cyrus gentilis vocatur unctus Domini *Jes. 45. v. 1.* qui & ipse agnoscit regnorum suorum autorem, Deum cœlorum, *Esdr. 1. v. 2.* expend, visiones in Daniele, c. 2, 6c. II. Q. *De impiâ & tyrannicis principatibus.* R. Spectandum hic est principium & origo, vocatio nempe legitima, vi cujus & ipsi habendi sunt pro unctis Domini, ut ut impiè & tyrannicè imperantes Pro exemplo est Saul. *1. Sam. 24, 7. 2. Sam. 1. v. 16.* Q. III. *De illis, qui vi occupârunt imperia aliorum.* R. si magistratus eo ipso fiunt, referendi sunt & hi inter ordinationes Dei, (tametsi habent quod præ aliis metuant ac vereantur supremum rerum Dominum) Ratio quia Deus est qui transfert regna, & quibus vult, tradit *Dan. 2. v. 21.* 2. idem non solum benignitatem, sed justum quandoq; judicium in magistratu constituendo removendoq; ostendit. adde locum *Matth. 22. v. 21.* ubi Cæsari tanquam Magistratui, utut extraneo, cui per vim erant subiecti Judæi, jus debitum à Christo vindicatur, FINES sunt bonum vel incolumitas proborum & vindicta in impro-

bos. *Rom. 13. 1. Pet. 2, 14.* hisq; superior finis, quem maxime Deus intendit, quiq; ex singulari ipsius providentiâ (aliud sæpè agentibus hominibus) evenit, est, ut benè sit Ecclesiæ Christi. Huc refer promissionem de nutriciis ejusdem *Jes. 49, 23. &c.*

S. 5. SUBJECTUM sunt homines, qui ab aliis ad eminentiam & regimen politicum fecernuntur ac separantur. Requisita in electione spectanda; quæ & in ipso officio requiruntur, inter alia pete ex *Exod. 18, 21.* ubi וְיָרֵא וְיָחִיז viri roboris (tüchtige/fräftige Leute) sunt illi, qui timent Dominum (וְיָרֵא יְהוָה) obsequentes voluntati divinæ) & hi vicissim וְיָחִיז וְיָרֵא viri veritatis, i. e. synceri, constantes, & consequenter וְיָחִיז וְיָרֵא odio habentes avaritiâ & omne illud, quo corrumpitur judicium rectum, veluti metum, favorem hominum, odium privatum &c add. *Deut. 1. v. 15.* FORMAM absolvunt constitutio regiminis & administratio officij debita; & hæc consistit summam in exercitio judicij & justitiæ תַּחַת אֱלֹהִים sub Deo & vice Dei, ad obtinendos, qui dicti sunt, fines, *Deut. 1. v. 16, 17. 2. Chron. 19, v. 5, 6, 7.* Exercitium autem justitiæ & judicij versatur partim in rectâ gubernatione, continente subditos intrâ pietatis, honestatis, æquitatis & boni ordinis leges, nec non suum cuiq; decernente, & res cujuslibet salvas præstante, partim in vindictâ publicâ, tum contra vim hostium legitimis armis Republicam tuente, tum justa supplicia & poenas maleficis irrogante: *Rom. 13, v. 4.* Norma officij optima, Lex Domini est, *Deut. 17. v. 18. Jos. 1. v. 8. 2. Chron. 19. v. 10.* Cui subordinantur Leges humanæ, pro statu cujusq; Reipublicæ receptæ vel condendæ, eaq; non contrariæ verbo seu Legibus divinis, quæ naturali ratione nituntur. OBJECTUM circâ quod occupatur officium Magistratus, & ad quod respectum ille dicit, *Subditi* sunt. Horum debitum consistit in subjectione, & obedientiâ. Ad illam pertinent vectigal, tributum, timor, honor, reverentia. Hæc debetur Magistratui in licitis & concessis, hoc est, ea mandanti, quæ non sunt contra Deum, summum Judicem, cui cæteroquin magis obediendū quàm hominibus, *Act. 5, 29.*

S. 6. *Controvertitur* hæc de Magistratu & Q. 1. *An Christianus salvâ vocatione cælesti, gerere possit hoc munus?* Aff. Ratio 1. quia Magistratus est ordinatio divina, faciens ministrum & vicarium Dei, & propositos sibi habet necessarios pariter ac utiles pro bono Ecclesiæ fines; quod supra ostensum. 2. gesserunt eundem sancti in V. T. veluti Josua, David & alij divinitus ad id vocati. 3. nec Christus nec Apostoli quenkam interdixerunt hoc officio, sed in eodem constitutis dona gratiæ ministræ

strârunt. Exemplum præbet Cornelius *Aff. 10.* item Centurio ille *Matth. 8.*
 4. ipsi Reges vocantur ad regnum Christi *Psal. 2, v. 10. Jes. 52, 15.* conf.
 5. 2. Obijciuntur loca, quibus asseritur, Christianorum proprium esse
 servire, non dominari. v. g. *Luc. 22, 25, 26. R. 1.* Diversum est regimen
 Christi à regimine mundano (*vid. Diss. 14. § 10.*) respectu illius cessat
 distinctio Domini & servi, omnes enim sumus fratres adeoq; æquales,
 sub uno patre Deo, unoq; Domino & capite Christo: respectu hujus æ-
 qualitas non est. 2. Ministris verbi non licet imperare populo *1. Pet. 5, v. 3.*
 quod tamen aliis ad id divinitus destinatis licet. 3. Non tollunt se invi-
 cem regnum spirituale & politicum, sed hoc in se consideratum, rectè
 cum illo consistit (ut ut per accidens alterum alteri adversum esse pos-
 sit *vid. Ps. 2, v. 1, 2.*) Sic dominari alijs, imperio civili, & simul per charita-
 tem, Deo & proximo in subjectione Christianâ servire quis potest; Pro
 exemplo est David, Josaphat, Hiskias &c. II. *Q. an Christiani bonâ consci-
 entia, subesse queant magistratui politico?* R. Imo tenentur necessariò ad
 obedientiam, (quomodò descripta hæc est in fine, §. 5.) & subjectionem
 debitam, non modò ob iram, sed & propter conscientiam, dignè
 assimantem ordinationes Dei, & sic propter Dominum *Rom. 13. v. 5.*
seqq. 1. Pet. 2, 13. quibus adde exemplum Christi *Matth. 17, v. 24.* *seqq.*
 Obijciuntur *Libertas Christiana.* R. Hæc pro opposito habet servitutem,
 spiritualem ex dominio nempe peccati & mortis, item jugo Legis Mosai-
 cæ & traditionum humanarum, à quibus liberati sumus per Christum,
 coram Deo in conscientia *Job. 8, 36. 2. Cor. 3, 17. Gal. 5, v. 13. c. 2. v. 4.*
conf. Diss. 8. atq; ita non tollit servitutem & subjectionem civilem, *vid.*
1. Cor. 7. v. 20, 21, 22. nedum licentiam quidvis faciendi, quod libet, cui-
 quam concedit. *Job. 8, v. 34.*

§ 7. Magistratui subjiciuntur res & officia civilia, ab illius consti-
 tutione, gubernatione & directione pendentis, ubi Controvertitur I.
 de Legibus, & *Q. an toleranda sint leges ab Ethnicis latae & judicandum
 secundum eas?* R. Evangelium non abolet politias & sic nec leges earum,
 dummodò non sint contra jus divinum, quatenus hoc naturali ratione
 constat, *vide §. preced. s. item diss. 8. §. 6.* II. De Judiciis: & *Q. 1. in
 genere, an hæc exercere Christiano liceat?* *Aff.* Argumenta repete ex
 præcedd. cum primis ab officio magistratus, quod maximam partem in
 judicando versatur. 2. *an contendere queat Christianus in judicio illas à
 conscientia;* R. 1. Christiani est, malle pati quamcunq; injuriam, quam
 perdere per lites carnales, requiem cordis seu pacem Spiritus S. & vincu-
 lum charitatis rumpere, *Matth. 5, v. 39.* Undè 2. *Officium Christiano-*

rum est, inter se seorsim, vi excellentiæ suæ, componere negotia secularia, si quæ intercedunt fratri cum fratre, ne opus sit deferre illa ad iudicem præsertim infidelem, 1. Cor. 6. v. 1. seqq. Interim 3. Sanctis quoq; licet, urgente necessitate, provocare ad officium Iudicis, coram eo innocentiam defendere, quod iustum est contra iniquos petere, & causam suam sive per se sive per alios agere, sed citrà læsionem veritatis, sinceritatis, iustitiæ, charitatis. Pro exemplo est Paulus Act. 25. 10. 1. 26. v. 32. 3. *Quæ maleficis supplicia capitalia iusta, dictanda & infligenda in N. T.?* Aff. non enim frustra gladium gestat Magistratus Rom. 13. v. 4. Q. 4. in specie, *quid agendum cum hæreticis?* R. non afficiendi sunt poenâ capitis (nisi seditioni simul fuerint) sed aliis modis coercendi, ne turbetur Respublica Christiana.

S. 8. Controvertitur III. de Bello, & Q. 1. in genere, *an id gerere permissum sit Christianis?* Aff. si hoc poscat salus Reipublicæ, non si idem cupiditas latius regnandi, vel alius aliquis respectus extorqueat. Unde & liquet decisio Q. 2. *quinam bonâ conscientia, & sub quibus militare possint?* R. magnâ hic opus est cautelâ, ne quis in innocentes, frater in fratrem, Christianus in Christianum læviat, quod non fit sinè vulnere conscientia. Rationem aliâs pro iusto bello, sufficit officium Magistratus, (vid. S. 5.) cuius est salvam tenere Rempubl. eamq; tutam præstare ab hostibus. Obijciuntur inter alia 1. promissiones propheticae de pace futurâ in N. T. v. g. *Jes. 2. c. 11. &c.* R. distinguendo inter pacem corporalem & spiritualem, quæ & ipsa per illegitima & non necessaria bella turbari potest. His ergo abstinendum Christiano magistratui. 2. verbum Christi *Matth. 5. c. 26. 52. &c.* R. aliud est vindicta privata (nemini concessa) aliud publica, eaq; iterum vel iusta est, vel prætextu aliquo aut specie ficti boni colorata, & sic illicita. Q. 3. *an religionis causâ gerendum bellum?* R. 1. ad fidem nemo cogendus est armis carnalibus; spiritualia enim hic requiruntur, 2. Cor. 10. v. 4, 5. 2. Defensionem Ecclesiæ vendicat sibi Christus, non indigens auxilio humano. interim 3. Subditi contra hostes veram eorum religionem impetentes, vel armis etiam, ubi necessitas iusserit, defendendi sunt à Magistratu legitimo vi officii. Certamen IV. est de *Fœderibus, præsertim quæ ineuntur cum infidelibus.* R. 1. Omnis confœderatio periculû ad iacturâ, fidei & sanctitatis subinferens, damnabilis est, *Deut. 7. v. 1. seqq.* tamen 2. Fœdus merè politicum nonnunquam, cum primis ob commercia, necessarium est, vide 1. Cor. 5. v. 10. Sed & hic 3. cautè procedendum tum Magistratui tum negotiatoribus Christianis, ne amore felicitatis temporalis, jugû trahatur cû infidelibus, 2. Cor. 6. 14.

S. 9. V.

S. 9. V. Controvertitur de rerum dominio & possessione, & *Q. an bona propria Christianus tenere queat?* Aff. dummodò non sit servus Mammonæ, sed habeat temporalia ac si non haberet, quæq; possidet, non propter se & suos tantum, sed vel maximè etiam ad benefaciendum egeno fratri possideat, *Matth. 6. Eph. 4, 28. 1. Theß. 4, 11. VI. De Contractibus legitimis. R. Contractus & negotiationes honestæ, veluti emptio Locatio, Commodatum, Depositum, mutuum, oppignoratio, de quibus ipse Deus æquissimas leges promulgavit, v. g. Exod. 22. v. 7. seqq. h. e. quæ sunt in veritate & charitate, citrà defraudationem vel oppressionem proximi, non modo non licitæ sed & necessariæ sunt pro hominum societate. Sed Q. hic in specie de usuris. R. illicitum foenus est, quod vergit in damnum proximi *Exod. 22, 25. Lev. 25, 35. ps. 15.* Extrà hoc, lucrum certum ex pecuniâ creditâ, ab eo qui illud præstare valet, capere quis potest. Sed hic & alibi tenenda est communis actionum humanarum mensura & regula: *Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris &c.**

S. 10. Controversia VII. est de Juramentis, & *Q. an jurare liceat Christianis?* R. Jusjurandum aliud est legitimum & auctoritatis publicæ, aliud privatum & temerarium. illud est licitum, præstandum in nomine veri Dei, *Deut. 6, 13. Jes. 65. v. 15.* fitq; vel pro obligatione ad fidelitatem in officio, vel pro explorandâ, asserendâq; veritate, ad tollendas dubitationes & finiendum lites, *Ebr. 6. 16.* Hoc illicitum est, & fit vel per creaturas, vel levi quacunq; & non necessariâ de causâ, cum omnes piorum asseriones vel negationes, ex principio veritatis, juramento equipollere debeant, *Matth. 5. v. 34. seqq. Jac. 5. v. 12.* Nunc de conjugio.

S. II. CONJUGIUM vocatur *ἄμιξις*, *Ebr. 13. v. 4.* Estq; typus spiritualis unionis Christi & fidelium *Matth. 22, 2. Eph. 5. v. 32. 2. Cor. 11. v. 2. Apoc. 21. v. 2.* AUCTOR vel institutor idemq; & conservator conjugii Deus est *Gen. 1. v. 27, 28. 6. 2. v. 20. seqq.* adde *Matth. 19. v. 4, 5, 6.* ubi ad primam institutionem divinam (vi cujus & hodiè viget Ordo Conjugialis) Christus ipse provocat. SUBJECTUM sunt ex genere hominum Mas & foemina, *dictû loci.* *Q. hic de Bigamiâ vel Polygamiâ patrum. V. T. R.* Hæc unâ cû libello repudiij permiffa & tolerata fuit à Deo, pro ratione istorum temporum, Sed in N. T. revocata sunt omnia ad initium, *Matth. 19. v. 5.* ubi nota 1. verbum Adami in statu integritatis haberi pro verbo divino. 2. vocem *ἄμιξις* vel *ἄμιξις* subaudiri quoad sensum, in *Gen. 2. v. 24.* præsertim si addatur versus subsequens 25. Requisita in conjungendis Mare & Foeminâ præcipua sunt 1.abilitas ad conjugiale consortium, *Matth. 19. v. 31, 12.* Quò refertur etiam atas justa
2. gradus

2. gradus concessi tum in consanguinitate tum affinitate: de quibus vide *Lev. 18.* ubi tenenda seqq. 1. Lex hæc de gradibus prohibitis (undè iudiciū formandum de concessis) non est ex genere forensiū solos Judæos obligantium, sed naturalis rationis; cum propter ejus violationem terra exspuerit Chananeos: unde & in N. T. non minus damnata sunt nuptiæ incestuosæ, quam in Vet. *Marc. 6. v. 18. 1. Cor. 5. v. 1. seqq.* 2. Cū nominatim expressis personis prohibitiæ censentur omnes, quæ æquali propinquitate se invicem contingunt, vel ubi eadē generalis ratio est *שְׂרָרָה בְּשָׂרָה*, residuum carnis. 3. intrā vetitos hosce gradus matrimonium inire nefas esto. (Speciale quid est in exemplis Patriarcharum ad imitationem non trahendis, ut & in lege forensi Mosaicā, de ducendā viduā fratris defuncti *ἀτελεύτῃ* &c.) FORMA conjugii consistit in legitimā unione vel conjunctione maris & foeminæ, quam efficit *אֶחָד בְּאֶחָד* seu peculiaris adherentia, ubi terminus ad quem, est *אֶחָד בְּאֶחָד* una caro *Gen. 2. Eph. 5. Q.* hoc loco de consensu parentum. R. necessarius hic est (sed citrà coactionem) Parentum n. est liberos elocare. *Deut. 7. v. 3. Exod. 22. 16. 17.* Ex unione fluit mutuū utriusq; Conjugis officium, quod describitur inter alia *Gen. 1. 2. Exod. 21. 10. 1. Cor. 7. 2, 3, 4. Eph. 5. 22. seqq.* & æstimatur summatim ex Fine institutionis, de quo infra. Dissolvitur Conjugium tum ex dispositione Dei per mortem *Rom. 7. v. 1, 2, 3.* tum vitio hominum, per adulterium, *Matth. 5. v. 32.* & quæ huic subijcitur, desertionem voluntariam, *1. Cor. 7. v. 15.*

§. 12. Conjugio opponitur *Cælibatus* (sivè virginitatis sivè viduitatis) De hoc controversia est & Q. 1. in genere, *an cælibatus præferendus sit ab homine Christiano ipsi conjugio?* Decisionem pete ex *Matth. 19. v. 11, 12* & *1. Cor. 7. v. 25. seqq.* ubi notandum, non tradi ab Apostolo de Cælibatu præceptum divinum (cum prohibitio conjugii sit doctrina dæmoniorum, *1. Tim. 4. v. 1, 3.*) sed *γνώμην*, deductam ex certis rationibus, nimirum ob instantem necessitatem & à curis libertatem, *vers. 26, 32.* II. Q. in specie, *an ministro verbi interdictum sit matrimonium?* N. Ratio sumatur ex præcedd. quibus adde *1. Tim. 3. v. 2. Tit. 1. v. 6.*

§. 13. Finis Conjugij est multiplicatio speciei *Gen. 1.* (faciens conseq. ad ædificationem Ecclesiæ) utq; sit conveniens præsens, proximum homini adjutorium *אֶחָד בְּאֶחָד Gen. 2.* His subiicitur post lapsum evitatio vagarum libidinum *1. Cor. 7. v. 2.* Hinc honorabile sit Conjugium *Ebr. 13. 4.* ceu quod est ordinatio Dei ad gloriam ejus.

te principio, carne propria, qua pro
 centis perpetuo crucifigenda, Rom. 7. l
 ipse quis habitat, sive cum aliis versetur
 S. 4. In Ordine Politico eminet
 Et hi dicuntur non tantum *δῆκονοι* &
 iudices, referentes summum Judicem in
 runt, ipsumq; divinum iudicium adum
 v. 12. 2 Chron. 19. v. 6. Fundamentum
 qua & dominantur *ἐξουσίαι* Luc.
ου, potestates, eminentia, imperium, ju
 ductis habentes. AUCTOR Deus est, Ro
 ubi *מַלְכָּא* per essentialem sapientia
 dicuntur reges &c. Non excluso Spiritu
 dinantur autem magistratus a Deo, con
 iam nonnulli immediate vocabantur &
 literarum, heroicis virtutibus instructi)
 electione vel successione, extraordina
 latione regnorum, superiorum, ditioni
 ad dignitatem hanc evadunt, ordinari
 Q hic I. de infidelibus. R. Et hos a Deo
 propositione Pauli, Rom. 13. non modo
 potissimum magistratus Ethnicos, a fide
 1. Pet. 2. 2. ab exemplis, quomodo Cyrus
 ni Jesh. 45. v. 1. qui & ipse agnoscit regn
 coelorum, Esdr. 1. v. 2. expend. visiones in
 piam & tyrannicis principatibus. R. Spectat
 go, vocatio nempe legitima, vi cuius & im
 mini, ut ut impiis & tyrannicis imperant
 24, 7. 2 Sam. 1. v. 16. Q. III. De illis, qui
 R. si magistratus eo ipso fiunt, referend
 Dei, (tamen si habent quod pra aliis metu
 rum Dominum) Ratio quia Deus est qui
 tradit Dan. 2. v. 21. 2. idem non solum b
 doq; iudicium in magistratu constituen
 de locum Matth. 22. v. 21. ubi Caesari tan
 neo, cui per vim erant subiecti Judaei, jus
 FINES sunt bonum vel incolumitas pro
 P 2

ibus & concupif.
 ol. 5, 24. sive secum
 TUS (*ἐργασίας*)
 d & *דִּינֵי* Dij,
 ces illi in terris ge.
 rod. 22, 9, 28. Pf. 82.
 initus concessa, a
ἐξουσίαι ὑπερέχου
 per aliis sibi sub.
 Prov. 8. v. 15, 16.
 um Dei) regnare
 potestas est. Or
 omnes (olim et
 ut Judices Israe
 em mediante vel
 tione & trans.
 quando legitime
 ium non est, Sed
 t. i. ex universali
 sed spectante
 Tim. 2. v. 2. seqq.
 r unctus Domi.
 autorem, Deum
 c. II. Q. De im
 ncipium & ori
 pro unctis Do
 est Saul. 1. Sam.
 peria aliorum,
 er ordinationes
 supremum re
 & quibus vult,
 d justum quan
 q; ostendit. ad
 tui, ut ut extra
 llo vindicatur,
 licta in impro
 bos

